

Vattenmyndigheten i Norra Östersjön

Yttrande gällande samråd inom vattenförvaltningen (förvaltningscykel 2015-2021)

Bakgrund

Under den 1 november 2014 till den 30 april 2015 genomför Vattenmyndigheterna samråd gällande förslag till nya åtgärdsprogram enligt Vattendirektivet. Åtgärdsprogrammet berör kommunen på flera sätt, framförallt som tillsynsmyndighet och som verksamhetsutövare gällande vatten- och avloppsfrågor. Vissa åtgärder berör också kommunens strategiska vattenarbete och kommunen i form av markägare.

Samrådshandlingarna omfattar:

- a) Förslag till förvaltningsplan
- b) Förslag till miljö kvalitetsnormer
- c) Förslag till åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning
- d) Östhammars kommun berörs också av sex detaljerade åtgärdsprogram för olika vattenområden i kommunen – Östhammarsfjärdarn m.fl., Öregrundsgrepen, Upplands yttre skärgård, Olandsån, Forsmarksån och Fyrisån.

Samtliga dokument finns att ladda ner på Vattenmyndighetens sida: <http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/norra-ostersjon/deltagande-och-dialog/samrad-infor-storre-beslut/samrad-forvaltningscykel-2009-2015/Pages/default.aspx>

Hantering av ärendet

Strategienheten har samordnat Östhammars kommuns yttrande till Vattenmyndigheten i Norra Östersjön. Underlaget är framtaget inom *Vattennavet*, kommunens arbetsgrupp för tjänstemän som arbetar med vattenfrågor. Bygg- och miljönämnden och tekniska förvaltningen har beretts tillfälle att yttra sig om förslaget till samrådsyttrande, och ställt sig bakom förslaget. Kommunens yttrande skickas till Vattenmyndigheten i Norra Östersjön senast 30 april 2015.

Kommunens yttrande

Östhammars kommuns yttrande berör främst förslaget till **åtgärdsprogram** (bilaga 1) samt förslagen till sex **detaljerade åtgärdsprogram** (bilaga 2-7). Kommunen lämnar synpunkter indelade i tre avsnitt:

1. **Allmänna synpunkter** på samrådsmaterialet
2. Synpunkter på förslaget till åtgärdsprogram för Norra Östersjöns vattendistrikt - **åtgärder för kommunerna** (bilaga 1 s. 62-70)
3. Synpunkter på **detaljerade åtgärdsprogram för delområden inom kommunen** (bilaga 2-7)

1. Allmänna synpunkter på samrådsmaterialet

Östhammars kommun lämnar följande allmänna synpunkter på samrådsmaterialet:

- **Tillsynsfrågor – långa åtgärdskedjor**

Östhammars kommun vill poängtera att många av åtgärderna som rör kommunen som tillsynsmyndighet kräver tydliga föreskrifter. Åtgärdskedjan inom varje åtgärd är lång och kommunens möjlighet att bedriva tillsyn enligt åtgärderna i programmet kräver att statliga myndigheter tar fram föreskrifter och vägledningar inom första året av programmets giltighet om de ska hinna implementeras och göra verkan i vattenkvaliteten. Det finns idag flera nationella myndigheter som idag inte har rätt att skriva föreskrifter inom föreslagna områden. Det gäller bland annat Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket. Genomförandet hos kommunen kräver också tid för behovsutredning och implementering i tillsynsplan och verksamhetsplan.

Föreskrifterna behöver också vara mycket specifika för att tillsynen ska kunna ge den önskade effekten enligt åtgärdsprogrammen. Eftersom verktygen inte är klara så har kommunen väldigt svårt att överblicka den ökade tillsynsinsatsen som krävs enligt åtgärdsprogrammet.

- **Vattenskyddsområden – resurser inom Länsstyrelsen**

Östhammars kommun vill påpeka vikten av att Länsstyrelsen avsätter resurser för att arbeta med vattenskyddsområden. Kommunen har flera ärenden gällande utökade och nya vattenskyddsområden, som legat utan handläggning under ett flertal år. Grundvattnet är en viktig fråga för kommunen och det är av stor betydelse att staten avsätter de resurser som krävs för att arbeta med dessa åtgärder.

- **Finansiering av åtgärder**

De föreslagna åtgärderna i samrådsmaterialet innebär ett ökat behov av tillsyn från kommuner och andra myndigheter. Östhammars kommun vill poängtera

den stora betydelsen av att de nationella myndigheterna i sitt fortsatta arbete med att ta fram föreskrifter och styrmedel, noggrant analyserar vilka styrmedel som är kostnadseffektivast och mest verksamma även för verksamhetsutövare och markägare.

- **Åtgärder i databasen VISS**

Östhammars kommun önskar ett klargörande kring vilken roll åtgärderna i databasen VISS har. Kommer åtgärderna i VISS beslutas eller är de bara ett stöd/underlag för åtgärdsprogrammen? Kommer åtgärderna i VISS att kompletteras och utvecklas undan för undan? Vad gäller för de åtgärder i VISS som inte nämns i åtgärdsprogrammen och som riktar sig till verksamhetsutövare/markägare?

- **Livscykelanalys för åtgärder**

Östhammars kommun vill påpeka att vissa av de föreslagna åtgärderna har ”plusvärden” för andra miljö kvalitetsmål som biologisk mångfald etc. medan andra åtgärder kan innebära en målkonflikt med andra miljö kvalitetsmål (ökade kemikalier i reningsverk - Giftfri miljö). Livscykelanalysen är intressant och relevant och bör belysas tydligare, åtminstone i en inledande skrivning.

2. Förslag till åtgärdsprogram för Norra Östersjöns vattendistrikt - åtgärder för kommunerna (s. 62-70) (bilaga 1)

Östhammars kommun lämnar följande synpunkter på de åtgärder som föreslås ligga inom kommunernas ansvarsområde i det samlade åtgärdsprogrammet:

Åtgärd 1 – Tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet, förorenade områden

- Åtgärden innebär en ökad omfattning av tillsynsresurser för kommunen. Kommunen vill poängtera att åtgärden kräver en ökad tillsynsvägledning från nationella och regionala myndigheter, i form av Miljösamverkan Sverige eller motsvarande.
- Gällande åtgärder/tillsyn av förorenade områden vill kommunen poängtera att dessa ärenden har mycket långa handläggningstider, bland annat eftersom ansvarsutredningarna ofta är omfattande och resurskrävande. Tillsynstakten är beroende av resurserna på Länsstyrelserna.

Åtgärd 2 – Tillsyn av jordbruket

- Kommunen bedriver idag tillsyn av jordbruket enligt Miljöbalken. Det innebär bland annat tillsyn av gödselhantering, kemikaliehantering etc. Östhammars kommun tolkar att förslaget till åtgärd innebär en ökad tillsyn av markbearbetning, skyddszoner m.m. En utökad tillsyn av jordbruket bedöms kräva kraftigt ökade resurser för kommunen och behov av tillsynsvägledning från staten.

- Östhammars kommun vill påpeka att vi upplever stora otydligheter kring statens arbete med Greppa näringen, rådgivning via Landsbygdsprogrammet etc. i relation till kommunens tillsyn.

Åtgärd 3 - Enskilda avlopp

- Östhammars kommun arbetar aktivt med inventering av enskilda avlopp idag. Vi vill dock påpeka den långa responstiden från inventering till åtgärd till påverkan på vattenkvaliteten.

Åtgärd 4 – Tillsyn på avloppsledningsnät och mindre reningsverk

- Östhammars kommun vill påpeka de omfattande kostnaderna för utbyte av ledningsnät, vilket gör att genomförandetiden för åtgärden sträcker sig långt utanför programmets giltighetstid.

Åtgärd 5 – Kompletterande åtgärder för att minska närsaltsbelastningen

- Östhammars kommun arbetar och har arbetat med flera projekt som faller in under åtgärden. Exempel är t.ex. våtmarken vid Karön, utredningar av fosforfällning i Östhammars- och Granfjärden, reduktionsfiske etc. Kommunen vill påpeka att vi ställer oss positiva till denna typ av åtgärd, men att behovet är stort av statliga medel att söka för både förstudier och genomförande av åtgärder inom detta område.

Åtgärd 6 – Skydd av dricksvatten

- Östhammars kommun vill påpeka betydelsen av en regional vattenförsörjningsplan. Kommunens bedömning är att ens sådan behöver tas fram av flera regionala och statliga myndigheter/organisationer i samverkan, bland annat Länsstyrelsen, Regionförbundet och SGU.
- Kommunen har ett stort behov av att säkerställa skydd för vattentäkter. För att åtgärden ska kunna genomföras krävs att Länsstyrelsen sätter av resurser att hantera de ansökningar som legat inne hos dem flera år.

Åtgärd 7 – Översikts- och detaljplaner

- Östhammars kommun vill påpeka ett stort behov av samverkan med andra kommuner och vägledning från Länsstyrelsen i dessa frågor.

Åtgärd 8 – VA-planer

- Östhammars kommun instämmer i behovet av en VA-plan för att effektivisera och kvalitetssäkra hanteringen av detaljplaner, men har i övrigt inga synpunkter på åtgärden.

Åtgärd 9 - Vandringshinder

- Östhammars kommun instämmer i behovet av att arbeta med fiskvandringssvägar. Kommunen arbetar idag ofta tillsammans och via Upplandsstiftelsen i dessa frågor och bedömer att ett sådant arbete kan komma att förstärkas med åtgärdsprogrammet som grund. För mindre vandringssvägar se kommunen möjlighet att arbeta med åtgärder via till exempel LONA-medel eller liknande. Vi vill dock betona att det i flera fall krävs en ny vattendom för att arbeta med frågan, och att åtgärden då kan bli mycket resurskrävande och svårare att genomföra.

3. Synpunkter på detaljerade åtgärdsprogram för delområden

Östhammars kommun lämnar följande synpunkter på de åtgärder som föreslås inom varje delområde som rör kommunens vatten:

Åtgärdsprogram Hargsviken, Skeboån, Östhammarsfjärden m fl (bilaga 2)

- Enskilda avlopp saknas både i listan över åtgärder och i tabell 4.
- Östhammars kommun bedömer att även om vi stryper alla tillförande källor kommer vi inte nå god status till år 2021 i Östhammarsfjärden.
- Kommunen vill påpeka att fosfor inlagrade i sedimenten är den största problematiken och att åtgärder för detta behöver samlas i en detaljerad handlingsplan för avrinningsområdet. Att Östhammarsfjärden ligger som ett delområde i ett åtgärdsprogram gör att den specifika problematiken i området blir otydligare, vilket är olyckligt för kommande åtgärdsarbete.
- Östhammars kommun saknar skogsbrukstillsyn som en del av åtgärderna inom Skeboåns avrinningsområde.

Åtgärdsprogram Öregrundsgrepen (bilaga 3)

Åtgärdsprogram Upplands yttre kustvatten (bilaga 4)

- Östhammars kommun vill poängtera att tillskottet från enskilda avlopp bedöms vara avsevärt större under sommartid, då befolkningen ökar i båda avrinningsområdena.
- För programmet Upplands yttre kustvatten saknas reningsverk i pajdiagrammet (s 18).
- I tabell 4 (s 29): kan en av vattentäkterna hamnat fel? Inom Östhammars kommun finns ett reningsverk och en ytvattentäkt vid Forsmark.

Åtgärdsprogram Olandsån (bilaga 5)

- Östhammars kommun vill påpeka att det inom avrinningsområdet idag finns olika klassning av skyddsnivåer (nitratkänsligheten) för jordbruket i Uppsala och Östhammars kommuner. Om det ska vara möjligt att bedriva tillsyn på det sätt programmet föreslår bör det vara samma skyddsnivå inom hela avrinningsområdet alternativt förtydligas hur klassningarna genomförts.

- Kommunen vill påpeka att den föreslagna P-fällningen i reningsverk troligtvis inte är en effektiv metod. Vi bedömer att det är bättre att minska dagvattentillförseln till ledningarna.
- Arealen strukturkalkning är omfattande. Kommunen ifrågasätter om arealen är rätt beräknad med avseende på lerinnehåll?
- Olandsån är rätad och därmed påverkas vattenkvaliteten genom att vattenflödet förändrats genom åren. En möjlighet vore att återinföra meandring längs vissa delar av ån. Detta skulle utöver positiv påverkan på vattenkvaliteten även lyfta rekreativsvärdet längs delar av Olandsån.

Åtgärdsprogram Forsmarksån

(bilaga 6)

- Östhammars kommun saknar skogsbrukstillsyn som en del av åtgärderna.

Åtgärdsprogram Fyrisån

(bilaga 7)

- Östhammars kommun vill påpeka att en dialog kring hur regleringarna sköts enligt vattendomen för dammregleringen i Österby-Dannemoraområdet har inletts.
- Kommunen har uppmärksamats på problemen kring fiskdöd och låga vattenstånd i Dannemorasjön. I området finns ett vattenråd. Kommunen vill påpeka att Vattenmyndigheten bör ha tydligare stödfunktioner för vattenråd.